СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 293. Джерзі Сити, Н. Дж., понеділок, 18-го грудня 1939. No. 293. Jersey City, N. J., Monday, December 18, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1018. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

БЛИЖЧІ ПОЯСНЕННЯ ПРО МОРСЬКУ БИТВУ КОЛО МОНТЕВІДЕО

МОНТЕВІДЕО (Уруґвай). — Капітан німецького корабля „Граф Спе", Лянґсдорф, заявив місцевим портовим властям, що брак опалових матеріялів і гуртовий напад англійських кружляків положили його в пекольно трудне положення і змусили ховатись до невтрального порту. Ранені німці зо свого боку подавали ґазетярам інформації про битву. Вони з великою пошаною говорили про свого капітана, та казали, що він сам взяв у свої руки стерно й маневрував кораблем так, що виминув усі 17 торпед, що було пущені з ворожих кораблів на них. Ранені німці висказували бажання знайтись найскоріше знов на своїм кораблі і їхати на море. Їх запалу не остигала навіть перестерога ґазетярів, які казали, що уруґвайський уряд змусив „Графа Спе" опустити порт і що на морі, при виїзді з порту, чекає на німецький корабель ціла англійська армада, кілька кружляків, один тяжкий бойовик, носителі літаків і ряд менших кораблів. Ждатиме також великий і наймодерніший французький тяжкий корабель „Донкірк". „Це буде тяжкий вихід", говорили ранені німці, а проте бажали бути на кораблі.

В часі похорону вбитих німецьких вояків брали участь також моряки й офіцири з англійських корайлів. Вони прислали на труни вбитих свій вінець з написом „Хоробрим товаришам моря від товаришів морської британської служби".

Що сталося з англійським кораблем „Екзетер," ушкодженим поважно підчас битви, не відомо. Він мав прибути до арґентинського порту в цілі направи, але не прибув.

АМЕРИКАНСЬКІ КРАЇ РАДЯТЬСЯ.

ВАШИНГТОН. — Під проводом Злучених Держав Америки американські краї почали наражуватися, що робити на будуче, щоб не допускати европейських воюючих краї під свої береги. Уруґвай вислав гострий протест до Німеччини й Англії, а той протест піддержали всі американські краї, включаючи Злучені Держави.

ФІНЛЯНДІЯ ЗАПЛАТИЛА СВОЮ ДОВЖНУ РАТУ.

ВАШИНГТОН. — Хоч Фінляндія нині у війні на життя і смерть, проте її представник заплатив припадаючу на 15 грудня довжну рату Злученим Державам Америки, у висоті 234 тисячі долярів. Секретар скарбу, Морґентав, приняв з подякою ту рату і, висказавши признання Фінляндії за її точність, сказав, що згідно з інструкціями президента ті гроші є відложені на бік і за одобренням конґресу будуть повернені Фінляндії на її потреби.

ФІНЛЯНДІЯ МОЖЕ ОБОРОНЯТИСЬ ДОВГО.

ВАШИНГТОН. — Один із провідників Американського Червоного Хреста, Тейлор, що тепер перебуває в Европі, написав звіт до голови Червоного Хреста, Дейвиса, в якім сказав, що Фінляндія потребує помочи і коли їй ту поміч інші держави дадуть, то вона може видержувати, довго, дуже довго. Американський Червоний Хрест відразу ухвалив на поміч Фінляндії 250 тисяч долярів.

АМЕРИКАНСЬКІ КОМУНІСТИ ВЖЕ НЕ БОЙКОТУЮТЬ НІМЕЦЬКИХ ТОВАРІВ.

НЮ ЙОРК. — Голова американської комуністичної партії, Фостер, заявив публично, що американські комуністи заперестають свій бойкот німецьких товарів, а то тому, бо, мовляв, Совети колись започаткували цей бойкот у ціли спинення війни. Коли „англійські і французькі імперіялісти" таки до війни пішли, то бойкот тратить свою основу, говорив товариш Фостер. Бойкот японських продуктів буде продовжуватись; мабуть до часу, доки Москва не заключить мирового пакту з Японією.

АТЛЯНТА ПЕРЕЖИВАЄ ЩЕ РАЗ ЦИВІЛЬНУ ВІЙНУ.

АТЛЯНТА (Джорджія). — Місто Атлянта переживало ще раз великий момент з громадянської війни, коли то північна армія під проводом ґенерала Шермана увійшла в місто і спалила його. Переживання ці відновила недавно випущена фільма „Гон віт ди винд", створена на основі історичної повісти з тих часів, під тим самим заголовком, пані Мичел. На відкриття фільми мешканці Атлянти повбирали старі строї і по вулицях справляли паради, що нагадували ті історичні хвилини. Фільма всім дуже подобалася. Вона тревае чотири години. Деякі знавці кажуть, що ця фільма найкраща з усіх дотепер вироблених фільмовим мистецтвом. Небаром її будуть виставляти в Ню Йорку. Є одначе люди, які побоюються, що ця фільма готова відновити стару ворожнечу між Полуднем і Північчю.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Пригадуємо, що як кожного, так і цього року всі відділи У. Н. Союзу є обовязані прислати в цім місяці до головної канцелярії рекордові і фінансові звіти якнайскоріше. Всі звіти мусять бути в головній канцелярії 28. грудня, А ВЖЕ НЕ ПІЗНІЩЕ, ЯК 30. ГРУДНЯ.

Звертаємо увагу головно тим відділам, які звичайно спізняються з присиланням місячних звітів і належитостей, або які взагалі залягають з заплатою якихнебудь належитостей, що того роду поступовання не сміє повторитись у грудні, з кінцем якого наступають річні замкнення цілого книговодства головної канцелярії. Тому взиваємо всі відділи прислати звіти та вирівняти в цім місяці всякі належитості на час.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ У. Н. СОЮЗУ.

ВПЛИВИ КОМУНІСТІВ СЕРЕД УЧИТЕЛЬСТВА

НЮ ЙОРК. — Голова учительської юнії, Кавитс, сказав, що хоч комуністи повлазили на ключеві позиції в учительських юніях, то проте вони не мають і не мали великих впливів. Вони повлазили туди не як комуністи, лиш як замасковані іншими кличами. Якби вони були зрадили свої комуністичні переконання, то їх булиб ніде не впустили. А це доказ слабости комуністичної науки, говорив професор Кавитс.

ІНФОРМАЦІЙНЕ БЮРО В НЮ ЙОРКУ

НЮ ЙОРК. — Під автострадою, що провадить до Гренд Сентер Термінал, на 42 вулиці в Ню Йорку, побудовано міське інформаційне бюро, яке має за завдання всіх інформувати про все, що діється в тім місті. На відкритті був посадник Ля Ґвардія, який перший ставив питання інформаторам. Він питав їх, хто є в Ню Йорку посадником. Діставши відповідь, що Фйорельо Ля Ґвардія, відповів: „Ніколи про нього не чув".

СМЕРТЬ ВІД ДВОХ ВИПАДКІВ

Поліційні розсліди над причинами смерти Джана Керена, 20-літнього студента Нортвестерн Юніверситі в Еванстоні, Ілінойс, показали, що цей студент, вертаючися додому по принятті в одному студентському клюбі, завів авто до гаражу, замкнув двері гаражу, але забув здержати мотор авта. Під дверми гаражу він у темноті наступив на граблі. Ці вдарили його в голову так сильно, що він упав без притомности. За якийсь час він був би певно прийшов до себе, але тимчасом моноксидовий газ, що назбирався в гаражу, зачадив його на смерть.

ЗДОРОВЛЯ, ЧИ КОШТИ?

Триста років рибаки в бостонськім порті викидали зо своїх човнів рибу в скрині залізними вилами. Недавно бостонський уряд здоровля заборонив цю практику як нездорову, бо уряд дістав багато жалоб, що через пробивання риби вилами, риба часто псується. Рибацькі підприємства протестують проти цього зарядження, кажучи, що наслідок цеї заборони рибаки будуть мати більше роботи при ладуванні риби, а через те ціни риби зростуть. Кажуть, що це пошкодить рибацькому портові в Бостоні. Зрештою, додають, риба загниває від вил лише тоді, коли її відразу не заморозиться.

БОМБИ, ЧИ НУДИ?

ПАРИЖ. — Британський премієр Чеймберлин, ідучи слідом таких своїх попередників з минулої світової війни як Асквит і Ллойд Джордж, відвідав фронт у Франції. Знайшовшись між британськими жовнірами й офіцирами (без парасолі!) почув від офіцира, що на фронті нема нічого надзвичайного, а є нуди. Але, казав офіцир, я волію нуди від бомб. Це, відповів Чеймберлин, справа смаку, та особисто я таки волів би нуди ніж бомби. Коли його запросили на традиційний „пополудневий чай", Чеймберлин відповів, що не має часу на такі „традиції" й зачинає повoлі від них відвикати.

БУВ УЖЕ ДВА РАЗИ УМЕРЛИМ

Генрі Овлер, 65-літній мешканець міста Напа, в стейті Каліфорнія, встав з плити в трупарні, де його зложено як неживого. Приключані лікарі ствердили, що він зовсім не є мертвий, хоч має внутрішні ушкодження, зломану ногу й терпить від потрясення внаслідок автомобільного випадку.

Була це для Овлера вже друга пригода того роду. В 1929 році впав він з малярського руштовання, з висоти 30 стіп. Тоді його теж узяли за мертвого й відставили до трупарні, а тимчасом він кілька годин опісля почав давати знаки життя й був перенесений до шпиталю.

ЛІҐА НАЦІЙ ВИКИДАЄ РОСІЮ.

Радіова світлина з засідання Ліґи Націй у Женеві, коли Ліґа поставила домагання, щоб Росія перестала війну проти Фінляндії.

У першому ряді, від лівої руки: Ожист де Ріб, французький підсекретар; Поль Бонкур, французький делеґат; Рудольф Голсті, головний фінський представник, і його помічник.

ПОЛЬСЬКІ АГЕНТИ НА СЛУЖБІ БОЛЬШЕВИКІВ

ПРАГА. — Втікачі з західньо-українських земель, що опинились під Советами, подають, що советська влада веде сильну нагінку на українських націоналістів. Спершу ведено її головно у Львові й більших містах, а тепер ведуть її по селах. При тому советська влада послуговується давніми польськими агентами і провокаторами, дістаючи від них списки людей, яких давня польська влада вважала членами Орґанізації Українських Націоналістів.

НЕЧУВАНІ ПОЛЬСЬКІ ЗВІРСТВА НАД УКРАЇНЦЯМИ.

ПРАГА. — Уже привезено з Галичини фотографії, що представляють польські звірства над українцями, яких допускались поляки, коли втікали з Галичини. Це так жахливі картини, що не можна вірити, щоб щось подібне могло статись у якімсь культурнім краю. Але на ті звірства є докази. Є зізнання, як живцем закопували українських хлопців, звязаних дротом. Між іншими такі фотографії є з Турки. Їх вишлють також і до Америки.

ФІНИ БАЖАЮТЬ ЗАМИРЕННЯ.

ГЕЛЬСІНКІ. — Якщо Совети не хочуть заперестати боротьби і зачати нові переговори, то значить, що вони хочуть знищити незалежність Фінляндії й відбудувати давню царську Росію, яка не визнавала вільного фінського народу. Таке говорив через радіо фінський міністер заграничних справ, взиваючи Совети закінчити „варварську війну". При тому заповів, що коли Совети хочуть поневолити фінів, то можуть числити на те, що вони будуть битись до останнього, щоб не попасти в чужинецьке ярмо. Фінський міністер Таннер підкреслив, що Совети відносились увесь час до Фінляндії нещиро і не хотіли згоди, бо інакше не булиб відкинули мирового посередництва Злучених Держав.

ЛІҐА БЕРЕТЬСЯ ЗА „ПРАКТИЧНУ ДОПОМОГУ" ФІНЛЯНДІЇ.

ЖЕНЕВА. — В Лізі Націй небувалий рух. Отсе перший раз хоче вона показати свою справжню „активність". І тому береться за негайне зорганізування матеріяльної допомоги Фінляндії в її боротьбі з Советами. Фінський уряд виготовлює листу того, чого Фінляндія найбільше потребує. А вже Ліґа зааранжує, як і хто має це доставити.

15 МІЛІОНІВ ЛИСТІВ З ЕВРОПИ.

ГЕНУА. — Два італійські кораблі, з яких один відплив до Ню Йорку, а другий до Полудневої Америки, повезли з собою яких 15 міліонів листів, що походять з ріжних европейських країв, включно з Росією. Тепер італійські кораблі ще „найбезпечніші" і тому вони перевозять тепер більшу частину листів з Европи.

КАРТКИ НА КАВУ І ЧАЙ У ДАНІЇ.

КОПЕНГАГЕН. — Невтральна Данія зачинає відчувати війну надобре, коли вже тепер видають там каву і чай на картки.

НУЖДЕННИЙ ВИГЛЯД СОВЕТСЬКИХ ВОЯКІВ.

ГЕЛЬСІНКІ. — Попалі в полон советські жовніри мають повідморожувані ноги і дуже зле вбрані. Обува й одежа ніяк не надаються на зимову кампанію. Полонені нарікають на їжу. Тяжко було дістати теплу страву. Мяса не бачили, хоч повинні були його діставати.

СОВЕТИ ПРО ФІНСЬКУ АРМІЮ.

МОСКВА. — „Червона Звізда" розписується, як буржуазна Фінляндія знущається над бідними фінськими вояками, як їх бють і ними поневіряють фінські офіцири. Це має бути те, що розповідають „фінські полонені". Разом з тим советська преса повна відомостей про величезні перемоги советської армії в Фінляндії.

НАЙГІРШЕ, КОЛИ НЕ ДОЦІНЮВАТИ ВОРОГА.

ЛОНДОН. — Домініяльний секретар Антоні Іден скритикував „побожні побажання", себто таке говорення, що Німеччина слаба та що її буде можна скоро перемогти. Іден каже, що це величезна помилка, коли легковажиться силу противника. Націстична машина, казав він, хоч має слабі сторони, то назагал є сильна.

З СОВЕТСЬКО-МАДЯРСЬКОЇ ГРАНИЦІ.

БУДАПЕШТ. — Одне є певне, що на границі між Карпатською Україною і Галичиною нема спокою. Приходить навіть до кривавих сутичок. Це певне, але неясне, хто це все спричинює. Таке можна вичитати в мадярській пресі. Незагал є переконання, що ці сутички є ділом мадярських комуністів, що в 1919 році втекли з Мадярщини до Советів, а тепер хотілиб дістатись назад до Мадярщини, щоб там зчинити переворот, подібний то того, що був у 1919 році. Часописи доносять, що останніми часами 14 осіб старались дістатися на „мадярський бік", але погранична сторожа їх відперла і вони втекли назад „до Советів". Скільки в тому правди, не знати.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY).
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СПЕРШУ ВПОРЯДКУЙМО СЕБЕ

Хочемо репрезентувати українську справу. Тут і перед світом. Коли так, то берімся до цього в такий спосіб, щоб це виглядало на розумно зорґанізоване діло. Бо тільки тоді будуть з нами числитися в Америці, чи деінде. Проголошений на 16 і 17 березня 1940 р. Всеукраїнський Національний Конґрес дає змогу всім нашим національним орґанізаціям, парохіям і громадам вислати своїх представників і на тому загальному Конґресі вибрати той Провід, який мав би заступати американських українців в обороні права України на незалежне й самостійне державне життя.

Очевидно, що й без цього Конґресу, що має відбутись, і без цього Проводу, що має бути вибраний, не булоб в Америці припинення допомоги визвольним змаганням українського народу. Та акція булаб цілком певно далі ведена, як її ведеться без перерви і тепер. Але йде про те, що багато з нас є тої думки, що коли усунеться деякі перешкоди, що їх ставлять деякі ґрупи, то злагідняться міжґрупові тертя, а тоді акція оборони буде успішніша. Але найважніше в цьому те, щоб не повторилися в Америці ті погані часи, що були в часі першої світової війни, коли одна українська ґрупа побивала другу, замісць спільно бити ворогів. Ті, що памятають ті часи, бояться, щоб ми знову не виступили перед американським урядом і перед американським громадянством як роздвоєні й розсварені навіть у такій справі як — допомога визволенню України.

Були думки, щоб такий Конґрес скликали головні запомогові орґанізації. Та проти цього виставлено важні арґументи таки з боку деяких тих орґанізацій. Справа перепала. Значить, треба було братися за справу з іншого боку. І це зробили представники наших орґанізацій, що прибули на Восьмий Конґрес „Обєднання". Як знаємо, між представниками були люди, що репрезентували найбільші наші осередки і злучені орґанізації тих осередків. Усі делеґати, що вирішували справу Всеукраїнського Конґресу, були вибрані громадським порядком. Прибули на Конґрес з відповідними повновластями, а справу Конґресу вирішили в такий спосіб, щоб він був приємливий для всіх, хто бажає порядку. Є це крок, який повинен мати далекосягле значіння. Він може зліквідувати багато лиха, що спинює природній розвій американських українців. А вже певно обєднає всіх тих, що хочуть щиро й вірно служити українській справі. Провід, який буде вибраний на Всеукраїнськім Конґресі, буде проводом американсько-українського громадянства, а говоритиме за ввесь український нарід, що позбавлений свободи слова. Очевидно, що він співпрацюватиме з подібними орґанізаціями в Канаді, Бразилії, Арґентині чи Европі.

„ЗДОРОВИЙ ПЕСИМІЗМ"

Здається, що анґльосаксонські народи тому вміють видавати з себе найкращі суспільні устрої, що вони наперед знають, що ні один суспільний устрій не є досконалий і кожний буде мати багато помилок. А знаючи це, вони не дивуються, коли якась помилка зайде та не попадають у розпуку, коли щось не функціонує так як слід. Замісць того вони напружують свої зусилля, щоб недомагання усунути. Але завжди мають те переконання, що всі недомагання годі усунути, бо як вдасться усунути одно, то звичайно на його місце приходить якесь інше.

Ось із таким переконанням анґльосаксонець пересувається крізь життя, вважаючи суспільний устрій як засіб до реґулювання збірного життя людей, а не як найвищу ціль. Коли трапиться щось зле, треба нераз потерпіти; коли добре, треба радіти, маючи на споді те переконання, що кожної хвилини може щось попсуватись. Серед такого духового наставлення анґльосаксонець провадить своє приватне життя, прямуючи до своїх особистих цілей і стараючися зазнати на тім світі стільки щастя, скільки це можливе серед даних обставин і зобовязань супроти інших.

Таке наставлення називає анґльосаксонець, зокрема анґлієць, „здоровим песимізмом". Цей „здорвий песимізм" — це сполука крайнього оптимізму і песимізму; крайньої радости і крайнього пригноблення; крайньої віри в успіх і крайнього розчарування, коли щось не вдасться. Коли чоловік дуже вірить, що щось закінчиться повним успіхом, він часто занедбує заходи та звільняє напругу, щоб дану ціль здобути. А не здобувши її, попадає в глибоке пригноблення і розчарування. Також, коли чоловік заздалегідь не вірить в успіх своєї справи, себто є крайнім песимістом, то він занедбує себе і свої зусилля ще й тому, бо підсвідомо думає, що все те на ніщо не здалось.

І одно і друге не є добре. Найкраще ті дві крайності перетопити в одну синтезу, кажуть анґлійці, і стати „здоровим песимістом". Здоровий песиміст усе думає, що свою намічену ціль йому прийдеться тяжко здобувати. Він вірить, що її здобуде, але тяжко. Тому він як слід підготовляється до цеї цілі. Коли йому всеодно не вдасться цього осягнути, то він не попадає в пригноблення. Бо, не зважаючи на віру в свою ціль, він мав зарезервовану думку, що це може йому таки не вдатись. Крім того, коли він напружив усі свої зусилля і всетаки не вдалось йому чогось осягнути, він здвигне плечима і скаже: „Щож, це не моя вина. Я видав зо себе все, що міг, я нічого не занедбав". З черги така думка викорінює в чоловіці почуття нижчости, що все родиться в ньому, коли він щось спартачить.

Українці грішать то надмірним песимізмом, то надмірним оптимізмом. Коли події, наприклад у заграничній політиці, принесуть якусь відраднішу вістку, багато з наших людей попадають у надмірне захоплення й оптимізм, мовляв, ось уже, немов манна з неба, спадають на нас благодаті, про які ми мріяли довгі часи. Колиж по радісній вістці наступить чорніша, тоді наш загал холоне і наступає гірке пригноблення, а навіть утрата всякої надії.

З великими вихилясами душі підходимо ми і до наших провідників. Часами ми їх ставимо так високо, що просто обожаємо. Ніякої хиби, ні най меншої плямки не добачуємо в них. І в слова такого вибранця, в його мудрість, віримо так, немов у сонце на небі. Колиж, не дай, Боже, тому нашому провідникові поховзнеться нога, — а це зовсім можливе і природнє явище — тоді з великої любови повстає велика ненависть; з великої любови повстає велика ненависть; з великого захоплення гадюча злість; з великого довіря до його мудрощів крайня зневага. Одним словом, з божища робиться лайдак; з мудреця останній дурень.

А це все непотрібне. Наймудрішого провідника не треба так обожати, щоби по рабськи вірити в кожне його слово. Всі його потягнення треба кожному провірювати власним розумом.

Але провірюючи, не треба робити іншого роду помилки, а саме, не треба конче шукати чогось лихого в його думках чи поступованні. Бо бувають люди, які довго мовчать і на все потакують головою. Але як лиш раз зачнуть над чимсь застановлятись, зараз шукають у тому найбільше чорних сторін та недомагань. Це теж крайність. Думати треба, знаходити недомагання, треба, але там, де вони справді є, а не так, для „засади". Колись щось добре, по передуманні треба його за добре узнати.

Провідника не треба сліпо обожати. А коли йому поховзнеться нога, не треба зараз на нього шпурляти каменем і понижати. Бо, як каже анґлійська приповідка, „помилятись — це людська прикмета, а прощати — Божа".

Як уже ця приповідка говорить, „прощати — це Божа прикмета". Це значить, що коли провідник зробив помилку, то на неї не можна цілком замикати очей і її вцілості прощати. Коли та помилка невелика, вистарчить її запамятати і дивитись, як буде цей провідник далі поступати, себто чи буде робити інші помилки; при нагоді ту помилку можна виказати. Коли помилка більша, треба шляхом публичної опінії викликувати невдоволення. Коли та помилка відноситься до мудрости провідника, не треба позбавляти його чести, лише треба відсунути його від ведення даних справ. Колиж помилка відноситься до характеру, треба натискати, щоб відносні чинники, покликані вимірювати осуд, занялися цею справою і цей осуд видали.

Та в усіх тих випадках треба заховувати рівновагу і розсудок та не попадати в ні одну крайність. Маленька помилка — пробачити її; більша — звернути увагу; ще більша — відсунути від завдань, евентуально покарати.

З другого боку, коли провідник поступив десь правильно і не зробив помилки, не треба йому давати признання, бо він виконав свій звичайний обовязок; колиж чимсь визначився, дати йому відповідне признання. І не треба думати на основі попередніх його добрих учинків, що він уже ніколи не помилиться.

Треба бути „здоровим песимістом". Ми всі помильні. Знаючи, що ми всі помильні, не будемо мокрим рядном накидатись на тих, що помилились, але не будемо також цілком замикати очей на помилки інших людей, зокрема наших провідників, уважаючи їх „непомильними". Ми будемо стежити за їх діланнями, і коли ми любимо їх, будемо для них невидимою сторожею, що старається відвернути їх і від помилок та небезпек.

Найбезпечніше славословити провідника вже по його смерті. Бо тоді він уже не зробить помилок. Вибравши з його діяльности добрі сторони, а затінювавши помилки, можна його славословити.

ЯКЩОБ НІМЕЧЧИНА ЗААТАКУВАЛА ФРАНЦІЮ ЧЕРЕЗ ШВАЙЦАРІЮ

Хоч тепер уся увага світу звернена на Фінляндію, а нові поголоски про мир кружляють все більше й більше, французький ґенеральний штаб, як теж анґлійський, не бавляться в ілюзії; вони розглядають всі можливості, щоб не бути заскоченими новими несподіванками.

Ще перед війною французи розглядали можливість нападу Німеччини через Швайцарію. Як Німеччина захопила Австрію й Чехословаччину, то того роду побоювання набрали ще більшої ваги. Швайцарці особливо цінять свою свободу й волю. Довгі віки вони берегли свою невтральність, але тепер, коли падають усі договори та невтральності під вистрілом одної гармати чи вибуху примхи одного чи другого диктатора, Швайцарія насторожила слух і зір.

Тому, від часу „аншлюсу", Швайцарія почала основно модифікувати свою військову систему. За кілька літ вони витратили на узброєння краю міліярд франків, цебто більш як який інший нарід, у порівнянні зо своїми мешканцями.

Тепер, замісць міліції, Швайцарія має біля 500,000 справжньої армії. Вона має спеціяльного „ґенерала" (на час війни), який нею командує.

Колиб Німеччина рішилася вдарити на Францію, її війська повинні би перейти через Рен між містами Базилею і Констанцою, що з військово-стратеґічного боку є надзвичайно тяжко до виконання. Той просмик є дуже вузький.

Щоб здобути Женеву, по переході Рену, німецька армія знайшласяб в обличчі укріплень, щось у роді французької „лінії Мажіно", чи фінляндської „лінії Маннергайма". Коли німці перейшлиб ці фортифікації, тоді на перешкоді їм станулиб непрохідимі гори Юра. Що більше, з боку вони малиб безнастанний вогонь швайцарських військ, а з правого боку вони мусілиб стрінути сильну запору французьких ліній.

Перехід через гори з модерною армією, повзами, самоходами й т. п., недегка річ. Це вже не балканська війна в 1912 р., чи навіть австрійсько-італійська в 1917 р., де жовніри носили на плечах розложені частини гармат. Тепер, коли такі держави, як Польща, падають за кілька днів, то й гірська боротьба має нові удосконалення.

Та проте треба дуже сумніватися, чи німецька команда рішиласяб на такий ризиковний крок, як пробиватися із змеханізованими частинами через гори.

З другої сторони, після загарбання Австрії Німеччиною, Швайцарія поробила цілу низку відповідних утруднень та укріплень, щоби перешкодити наступові німецької армії.

Щоб вкінці дістатися німцям до Рену, вони мусілиб мати більші та доступніші дороги. Таких саме доріг там нема.

З точки бачення військової стратеґії, напад Німеччини на Францію через Швайцарію представляє труднощі та необчислимі ризика. Дуже сумніватися треба, чи німецька армія рішиться на такий крок. Французи в це не вірять, і мабуть не можуть вірити також і німці.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ЧИТАЛИ КАЛЄНДАРІ ЗО СТАРОГО КРАЮ

У відповідь на численні запити з боку тих, що останніми роками купували калєндарі, видавані в рідному краю, як: Калєндар Червоної Калини, Калєндар Золотий Колос, Калєндар Просвіти, тощо, подаємо до відома, що цього року ні одного з тих калєндарів не буде можна дістати, бо ці калєндарі через відомі події в краю не вийшли й не вийдуть.

Любителі таких калєндарів і ті, що потребують калєндарських інформацій, зволять купити Калєндар „Свободи", що його видано саме з огляду на брак калєндарів зо старого краю.

Адміністрація „Свободи".

Левс.

„ЛЄБЕНСРАВМ" У ЛАПКАХ — І БЕЗ ЛАПОК

Увільнім „лєбенсравм" від лапок та перекладім його українською мовою: дістаємо поважний, майже маєстатичний у свойому патосі, вислів — життєвий простір. Життя і простір — поняття, що полонили увагу й думки найбільших мислителів людства, всіх культур і всіх часів. Чи получені разом у поняття життєвого простору стають дійсно такі плиткі, що можна ними витріскувати по всіх усюдах як фірман батогом? По малій операції — так! Треба тільки цю синтезу взяти в лапки й підставити під неї — дрібничку — інший зміст. Тоді одні побачать у цьому дивному слові свою головну життєву мету, інші пропаґандний трик, а ще інші цинізм і облуду. Такий підхід до поняття „лєбенсравму" витворив хаос, поза яким люди взагалі не добачують нічого конкретного, а з самого слова беруть тільки такий зміст, який їм підсувають їхні політичні симпатії та орієнтації. Проте, залишивши на боці людську безцеремонність та неохайність у трактуванні таких поважних висловів і понять, присвятім любенсравмові пару думок, поки „любенсравм" (в лапках!) непокоїть з ґазетних шпальт навіть „найсірішу" людину, а тимсамим зацікавлює її тими справами.

*

Зачнім від найголовнішого: що це таке життєвий простір? — Не шукаймо відповіди на це питання в архивчених книжках; не нишпормо по лексиконах, залишім у спокою шкільні підручники.

Запитаймо першої стрічної ґаздині, хочби й неграмотної, чому на своїх грядках садить вона розсаду в точно означеній віддалі, чому ямки на загонах, де вона садитиме бульбу, так однаково від себе віддалені, чому щепи коло її хати, хоч невеликі, а так рідко позакопувані?

Ґаздиня певно погляне на нас потурливо, дивуючись нашій невіжкості та відповість, що все, що має рости й правильно розвиватися, мусить мати відповідно багато простору.

З черги запитаймо цієї ґаздині, чому вона поле що року свою пшеницю та просо. У відповідь почуємо, що як вона дасть вирости бурянові, то пшениці й проса не буде, а щоб так не було, треба бурян виполоти й не дати йому заглушити того, що посіялося.

Ніякий, хочби й найбільш учений виклад про життєвий простір не вияснить нам так добре суті речі, як ця коротенька розмова з сільською господинею.

*

Життєвий простір для нашої бульби, капусти, щеп у саді й проса на загоні визначують що року весною наші мудрі хлібороби.

Хтож визначить життєвий простір народам, які розсілися безладно по цілому світі та заглушують один другого, як той невиполений бурян просо?

Нема кому. Найбільший Господар, що сотворив світ, а на нім народи, дав тим народам розум і свобідну волю. Користаючи з тих дарів, повинні вони самі визначити собі потрібні їм життєві простори — „лєбенсравми". Так повинно бути; в дійсності народи зовсім іншим способом користають зо свого розуму і своєї свобідної волі. Ціла історія людства виповнена саме творенням одних і заниканням інших — „лєбенсравмів". Як у лісі над малими кущами ліщини виростають розлогі, довговічні дуби й стрілисті, хмаросяжні смереки, — так у нашому світі над десятками народів і народиків виростали що якийсь час великі імперіяльні „лєбенсравми", щоби по якомусь часі нову розпастися на малі „лєбенсравми", а згодом у цьому виді знову діждатись „опіки" (додаймо: бурянової!) якогось нового великого „лєбенсравму".

Простір настільки потрібний кожному живому орґанімові, що в ньому знаходить цей орґанізм потрібні йому до життя складники. Коли орґанізм не надходить ж и т т є з д а т н и х складників у просторі, що його він фізично займає, — мусить він їх шукати поза тим простором. Це скриває в собі цілу тайну, чому в одних випадках нарід живе сотки літ на своїй етноґрафічній території, не поширюючи своєї суверенности поза її кордонами, а іншим разом чому нарід підпорядковує собі простори, нераз кількакротно більші, ніж той, що на ньому живе. Не важно, як це поширювання простору називається: територіяльна експанзія, імперіялізм, чи шукання „лєбенсравму" — завжди маємо до діла з тим самим явищем — заспокоюванням життєвих конечностей народу. Інша річ, що нарід може відчувати внутрішню конечність поширити підлеглий йому простір, але не має сили, щоби перемогти всі звязані з тим перепони.

Збираючи все разом, можемо сказати, що тільки той нарід може створити собі ширший „лєбенсравм", який не тільки відчуває потребу в тому напрямі, але й має на те досить сили, при чому під силою треба розуміти численність, характер, орґанізованість і провід даного народу.

Шукаючи відповіди на питання про довговічність історичних „лєбенсравмів", мусимо знову покликатись на подібність з орґанічного світу. Кожний сильніший вітер лишає по собі в смерековім лісі пару вивертів. Причина цього в тому, що смерека не запускає коріння глибоко в землю, лиш поширює їх навіть досить далеко від себе, але під самою поверхнею землі. Нічого дивного, що не треба ґураґану, щоб її вивернути.

Зате ніхто не бачив, а в кожному раі є це велика рідкість, щоб навіть найсильніший буревій вивернув дуба. Дуб — передусім запускає головний корінь прямовисно в землю, а щойно потім, убитий тим коренем як стовп, розпускає своє бічне коріння, поширюючи свій життєвий простір.

Таким „дубом" в історії була майже тисячлітня римська імперія, імперія турецьких султанів та до деякої міри імперія московських царів; нині знаменитим зразком такого „дубового" „лєбенсравму" є імперія Великої Британії.

Імперії, що виверталися, як смереки, за подувом вітру, це були: імперія Олександра Великого, Карла Великого, Наполеона І-го.

*

Імперіяльні „лєбенсравми", що виростали й виростають не силою ґеополітичних конечностей, але ідейними фантазіями, або й примхами ґеніяльних вождів; що їхні володарі йшли їх будувати, не використавши передтим як слід свого власного простору й не запустивши, як дуб, свойого національного коріня у свою власну землю; яких осередки в своїй захланності звязали з собою більше країн ніж це було потрібне й ніж вони могли вдержати, — такі „лєбенсравми" в подвійних лапках — були й будуть творами штучними, неорґанічними, сезоновими.

З другого боку треба дуже великої сили, щоб станути на шляху народу, який, тиснений життєвими конечностями, йде шукати свойого життєвого простору.

Ось такий зміст і змисл двох понять: лебенсравму й „лєбенсравму". — („Новий Час").

ЗА ТРЕТЮ КАДЕНЦІЮ.

Джозеф Дейвис, бувший американський амбасадор у Бельґії, заявився за те, щоби президента Рузвелта заставити кандидувати знову на уряд президента Злучених Держав,

ПРОТОКОЛ

з нарад головного екзекутивного комітету У. Н. Союзу, які відбулися 9. грудня 1939 року в головній канцелярії У. Н. Союзу під ч. 81-83 Ґренд Стріт, Джерзі Ситі, Н. Дж.

У нарадах взяли участь: головний предсідник М. Мурашко, заступник головного предсідника Г. Герман, заступниця головного предсідника Марія Малевич, головний рекордовий секретар Д. Галичин і головний фінансовий секретар-касієр Р. Слободян. Головний предсідник відкрив збори з годині 10. рано й предложив для полагодження і вирішення такі справи.

Купно бондів. Рішено закупити такі бонди: Kansas Power & Light Co. 3½% за $21,700; Iowa Public Service 3¾% за $50,500; Pennsylvania Power & Light 3½% за $63,300; Brooklyn Union Gas 5% за $24,060; California Oregon Power Co. 4% за $24,750; United States Treasury 2% за $160,000; Public Service of Colorado 3½% за $56.145; Public Service of Colorado 4% Debentures за $3,060.

Продаж бондів. Постановлено продати отсі бонди: Gulf States Utilities 3¾% за $36,040, котрі свого часу були куплені за $35,160; Southern California Edison 3¾% за $10,296, які були куплені за $9,850; National Steel Corp. 3% за $7,789.20, за які заплачено $7,920; Washington Water Power Co. 3½% за $14,711.90, які були закуплені за $14,700; Pennsylvania Power & Light Co. 3½% за $63,351, за які заплачено $63,300; Kansas Power & Light Co. 3½% за $21,717, за які заплачено $21,700; New York City 3% за $100,250, які були закуплені за $99,750; Public Service of Colorado 4% за $3,118.80, які закуплено за $3,060; Home Owner's Loan Corp. 1½% за $177,425, за які заплачено $181,753.44; City of Bayonne, N. J., 4¼% за $52,750, за які заплачено $50,690; Oklahoma Gas & Electric Co. 3¾% за $27,183.75, які були закуплені за $25,625; North Bergen, N. J., 4% за $20,656.35, за які заплачено $20,062.50.

Fort Lee, N. J., 6% Improvement бонди. Як відомо, У. Н. Союз не отримував уже довший час відсотків від тих бондів. Отже згідно з пляном, предложеним зарядом міста і принятим власниками бондів, замісць попередніх 6-відсоткових бондів видано тепер 3½- і 4-відсоткові зворотні бонди, а на покриття залеглих відсотків видано 2-відсоткові бонди. Отже У. Н. Союз отримав тепер 3½% і 4% бонди на повну суму свого часу інвестованого капіталу, це є $40,000, а на покриття залеглих відсотків отримано 2% бонди на суму $14,615 і готівкою $1,185.

Уділення морґеджів. Рішено уділити $5,000 як перший морґедж на реальність під ч. 438 Онкрест Терес у Кліфсайд Парк, Н. Дж., і $3,500 як перший морґедж на Український Народній Дім у Віндзор, Онтеріо, Канада.

Відкриття чекових конт. Постановлено відкрити два нові чекові конта, одно в Бенкерс Трост Ко. в Ню Йорку, а друге в Роел Бенк оф Кенеда в Торонті, Канада.

Стейтові асекураційні закони. Згідно з асекураційним законом стейту Ню Йорк, який входить у життя 1. січня 1940 року, посмертна запомога для дитини у віці між 4 і 10 років не може виносити більше як $400. Супроти того, пояснює головний рекордовий секретар, усі нові грамоти з кляси 1. Молодечого Департаменту, що У. Н. Союз буде їх видавати по першім січні 1940 року, мусять мати табелю виплат посмертних запомог, яка буде відповідати вимогам цього закону і яка буде трохи відмінна від тої табелі, що була досі правосильна.

Асекураційний закон стейту Мізурі вимагає, щоби, починаючи від 1. січня 1940, року, грамоти, видавані для членів у стейті Мізурі, передбачали деякі зміни щодо часу оспорювання виплати посмертного, щодо часу предкладання доказів смерти, щодо часу поновного приняття в члени.

Отсі зміни в асекураційних законах стейтів Ню Йорк і Мізурі треба нам узяти під увагу і відповідно до них застосуватись. Тому, зазначує головний рекордовий секретар, треба нам ухвалити відповідні резолюції щодо вимаганих змін.

Upon motion of Mr. D. Halychyn, seconded by Mr. R. Slobodian, the following resolution has been unanimously adopted:

WHEREAS the Insurance Code of the State of New York which goes into effect January 1, 1940, limits the amount of insurance which can be paid on Juvenile lives, and

WHEREAS the Class 1 Juvenile Certificate now being issued slightly exceeds the maximum amount allowed by the new New York Insurance Code, and

WHEREAS this Association is operating in the State of New York and desires to continue to operate in the State of New York, therefore,

BE IT RESOLVED, that on and after January 1, 1940, the amount of death benefit payable on all Juvenile Certificates issued on and after January 1, 1940, in Class 1 of the Juvenile Department be as follows instead of the amounts shown in the By-Laws under Section 102.

If Certificate has been in force	AGE—NEXT BIRTHDAY 1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
During 1st 6 months	$ 10	$ 25	$ 50	$ 75	$ 100	$ 150	$ 200	$ 250	$ 250	$ 250	$ 250	$ 250	$ 250	$ 250	$ 250	$ 250
During 2nd 6 months	20	50	100	150	200	300	400	400	400	500*	500*	500*	500*	500*	500*	500*
After 1 Year	50	100	150	200	300	400	400	400	400							
" 2 Years	100	150	200	300	400	400	400	400	500*							
" 3 "	150	200	300	400	400	400	500*	500*								
" 4 "	200	300	400	400	400	500*										
" 5 "	300	400	400	400	500*											
" 6 "	400	400	400	500*												
" 7 "	400	400	500*													
" 8 "	400	500*														
" 9 "	400															
" 10 "	500															

Amount of death benefit is $500 at all ages and durations from asterisk (*) down.

BE IT FURTHER RESOLVED, that the amounts to be issued under Juvenile Certificates, Class III, on and after January 1, 1940, shall be as follows:

Age Next Birthday	Amount of Certificate
1	$100
2	200
3	300
4	400
5	400
6	400
7	400
8	400
9	400
10	400
11 & thereafter	500

Upon motion of Mr. N. Muraszko, seconded by Mr. G. Herman and Mrs. M. Malevich, the following resolution has been unanimously adopted:

WHEREAS the Insurance Code of the State of Missouri which goes into effect January 1, 1940, requires a shorter period of incontestability of certificates and a longer period for reinstatement, or for presenting proofs of death or starting any action, as the By-Laws of the Ukrainian National Association provide, be it therefore,

RESOLVED, that on and after January 1, 1940, the following paragraph should be added to the Conditions and Privileges on all certificates issued for members in the State of Missouri:

"CONFLICTING LAWS

"Should the laws of any State or Province in which the Association does business and in which the member is a resident require a longer period for reinstatement or for presenting proof of death or starting any action, or provide for a shorter period of incontestability than is set forth in this certificate, then the laws of such State or Province shall govern this certificate."

На тім закінчено наради в годині 2-гій пополудні.

Д. Галичин,
гол. рек. секретар У. Н. С.

Відповідальність.

Учителька: Вже я вам пояснила, мої діти, що то таке відповідальність. Ігоре, чи ти можеш дати мені приклад на це?

Учень: Всі ґудзики від моїх штанів пообривались, крім одного. На тому одному тяжить тепер уся відповідальність.

НА РІЖНІ ТЕМИ

ВАЖКІ ЧАСИ.

Писала оноді пані Рузвелтова, жінка президента Злучених Держав, у своїй правильній колюмні, що жінка одного бувшого члена Найвищого Сусу Злучених Держав нарікала на важкі часи.

Казала, що в цих часах так важко задержати спокій і віру в майбутнє.

На таке нарікала жінка старого судді, сама певно не молода людина. Коли старші люди не можуть задержати спокою, то як багато важче це мусить бути молодим.

ЗГОДА.

Не лише важко задержати спокій у таких часах, але й важко людям зійтися в поглядах.

Видно це добре з одної такої ґазети, що містить кожного дня правильну „колюмну" пані Рузвелтової, „Ню Йорк Ворлд-Телеґрам": в одному місці цеї ґазети, властиво на тій самій сторінці, правильний „колюмніст" ґазети Вестербрук Пеґлер висказує погляди, противні поглядам пані Рузвелтової. Іншим знову разом він полемізує з Гейвудом Бруном, котрого щоденна „колюмна" міститься в тій самій ґазеті майже безпосередньо під Пеґлеровою.

Між ними часто всунена „колюмна" ґенерала Гю Джансона, котрий нічого так не любить, як гаркнути по вояцьки на своїх співколюмністів.

ПОДІЛИЛИ.

Дієґо Рівера, відомий мексиканський маляр, каже, що німецькі націсти й сталінівські комуністи перемінили Мексико на базу своїх операцій проти цілої Америки, головно Мексика й Злучених Держав.

Під поділом Мексика артист мабуть розуміє, що серед сварні між двома противними чужими орієнтаціями одна частина мексиканців думає по німецьки, друга по російськи. Може ніхто й не думає по мексиканськи.

Замітка Рівери цікава ще й тим, що вона походить ві людини, що не так іще давно сама признавалася комуністом.

СВОБІДНА ҐАЗЕТА.

На міжамериканській конференції, що відбулася оноді в університеті Джорджа Вашинґтона у Вашинґтоні, говорив віцепрезидент „Юнайтед Прес Асосіейшен" про краї латинської Америки. Говорив про їх політику, про їх банки й позички, а потім заговорив про справи, котрі він певно найкраще знає, про ґазети.

Сказав він: „Хотів би я могти заявити вам, що преса країв латинської Америки є всюди свобідна донести правду й друкувати те, в що вона вірить. Так, на жаль, не є. В багатьох краях існує цензура, а навіть у тих краях, у котрих цензури нема, ґазета часто не важиться друкувати якусь критику уряду, боячися, що уряд її може закрити.

Такі відносини завели в себе держави, що колись відривалися від еспанської монархії, щоб завести в себе якнайкращу свободу.

НОВИНКА.

Ґазетна вістка про смерть одного адмірала на кораблі подвійна новинка: Одна новинка в тому, що померла визначна людина. Друга в тому, що адмірал помер на кораблі. Каже приповідка, що адмірали вмирають на суші й на ліжку.

ВІЙНА Й МАНЕВРИ.

Двацять майже літ фільмові світлини показували, як то летуни „доблесної" большевицької армії злітають з літаків при помочі легкопадів і з машиновими крісами в руці нібито роблять на ворога напад іззаду.

Прийшла війна і якось ні одна держава не пробувала наслідувати цього засобу воєнної техніки.

Прийшла російська війна проти Фінляндії й совєтські летуни попробували цього маневру й мали поважні втрати. Здається, прийдеться й російським військам закидати цей свій винахід, хоч як він виглядав гарно підчас маневрів.

Бо війна не маневри.

ШУКАЮТЬ РОЗБИШАЦЬКОГО СКАРБУ

До Сан Хозе, в Коста Ріка, приїхала експедиція пошукувачів бандитських скарбів, зорґанізована Каліфорнійським Товариством Археольоґічних Розслідів. Вибирається вона на остров Кокос, де мають бути закопані скарби морських розбишак. Уряд Коста Ріки зробив з пошукувачами скарбів угоду, що вони мають віддати урядові зо знайдених скарбів 25 процентів. З пошукувачами вибирається теж представник Товариства й шість поліцаїв, що мають дивитися за тим, щоби шукачі, знайшовши скарб, не втекли з ним, не даючи нічого Товариству, що фінансує виправу.

ВИНАХІД НА ПОПРАВУ ПІНИ НА ПИВІ

Два хеміки Ілінойського університету прослідили, від чого піна на пиві скоріше зникає, а від чого вона держиться довше. Кажуть, що як витягнути з пива розпущене в ньому залізо й „злі" протеїни, що дістаються до нього від довгого стояння в бочках, піна на пиві буде стояти принаймні пів години довше.

З „ОБЕДНАННЯ"

(Звіт фінансового секретаря Обеднання, Д. Галичина, зложений на Восьмім Конґресі Обеднання, Ню Йорк, 2. грудня 1939 р.).

Фінансовий звіт Обеднання, це звіт з тої акції Обеднання, що називається допомоговою. Цей звіт виказує, що за останні три роки, значить від семого до восьмого конґресу, Обеднання зібрало й вислало на ріжні цілі $82,397.36.

Коли взяти під увагу останніх девять років існування Обеднання, на які то роки припадає найбільша економічна депресія в Америці, то покажеться, що саме в часах цеї депресії українська іміґрація жертвувала найбільше грошей.

Обеднання існує вже 17 років. Отже за перших 8 років, про які ми можемо говорити як про роки загального добробуту в Америці, Обеднання переслало на ріжні народні потреби коло $150,000, а за останніх 9 років депресії і безробіття коло $220,000.

Зокрема останні три роки виказали найбільшу жертвенність. Бо, наприклад, від 1930 до 1933 року зібрано $67,455.77, від 1933 до 1936 року $68,848.42, а від 1936 до 1939 року $82,397.36. З цього порівняння ми бачимо, що, не зважаючи на важкі часи, жертвенність української іміґрації саме збільшувалася з кожним роком.

Яким обставинам треба завдячити цей відрадний факт? У першій мірі зробленому поступові української іміґрації, її більш виробленій свідомости, патріотизмові та кращому розумінню своїх обовязків супроти поневоленого українського народу. А далі, цю збільшену жертвенність треба приписати також і тим подіям, які зайшли в останніх трьох роках на українських землях. А тих подій було багато. Одна подія випереджала другу, кожний місяць, а то й кожний день приносив нам щось нове. І українська іміґрація в своїй свідомій частині, мов той чуткий барометер, відповідно реаґувала на ці події. А головно події з 1938 і 1939 року заставляли нашу свідому іміґрацію до чину, діл, жертвенности. 1938 рік приніс нам був нову ляцьку пацифікацію на західніх землях України. Великі жертви майна й життя, які поніс наш нарід, а які були вислідом цеї пацифікації, влучили українську іміґрацію до глибини серця, до живого.

І українська іміґрація поспішила з поміччю, моральною і матеріяльною. Вона влаштовувала по всіх більших і менших містах протестаційні віча проти злочинів Польщі, збираючи при тій нагоді також і матеріяльні жертви, щоби бодай у такий спосіб улекшити важку неволю українського народу. Отих понад $25,000, зібраних у 1938 році, як це виказує звіт, це саме вислід тої праці, яку вела наша іміґрація у тому році.

А зокрема 1939 рік зазначився у нашій історії як рік важливих подій. У цьому році український нарід, що замешкує Закарпаття, був зголосив своє право до самостійного і вільного життя. Українська іміґрація відразу відчула велику вагу цеї історичної події і відповідно до того виказала свою працю. Вистарчить поглянути на суму жертв, зібраних у тому році впродовж кількох місяців, а відразу дістанемо образ цеї праці. У тих, здається, мертвих числах відбивається вся наша активність, уся наша радість з приводу повстання Карпатської України. У тих числах ми знаходимо зміст нашого життя за останній рік. Там є радість і велике підняття духа, хвилини великого напруження з часів будови Карпатської України. Там є також і наш смуток, наше обурення, яке ми висказували в наших протестах, коли мадярський наїзник загарбав знову Карпатську Україну і поховав її волю.

Отих понад $80,000, зібраних за останні три роки, колиб могли промовити, то розказалиб нам про велику працю, доконану нашою іміґрацією. Розказалиб нам про віча, протести, національні свята. Розказалиб нам про такі діла, які творили велику частину історії цілої нашої іміґрації.

Тому то так дуже важним є, щоб ми постійно плекали серед нас вагу жертвенности. Бо жертвенність є так тісно звязана з цілою нашою активністю, що одно без другого не може зробити належного поступу. Бо коли ми влаштовуємо віче, свято, чи якунебудь імпрезу, то гін та почин до такої акції повстає не тільки з того, що ми бажаємо запротестувати тим вічем проти якоїсь події, розяснити якусь подію, чи знову святом вшанувати чи звеличати якусь подію, але цей гін повстає також з того, що ми бажаємо при тій самій нагоді зібрати, добути відповідну матеріяльну жертву з дотичного підприємства, тим більше, коли та матеріяльна жертва призначена на потреби українського народу.

Як можемо завважити з фінансового звіту, то останні 4 місяці виказують уже малу жертвенність. Це місяці воєнної заверухи в Европі, яка, хоч недовго треває, то одначе принесла вже в життя українського народу великі зміни. Український нарід на західніх землях України дістався з ляцької неволі під окупацію червоної Москви. І з тою хвилиною урвався усякий звязок української іміґрації з краєм, яка, коли мова про ту іміґрацію, що складала жертви, майже в 99 відсотках походить саме з західніх земель України. Ця українська іміґрація відчула, наче би зпід її ніг вирвано цей ґрунт, на якім вона досі стояла. Не маючи того ґрунту, на якім вона досі опиралась, на якім вона помагала своїми жертвами будувати майбутнє свого народу, вона начеб здержалась у своєму ході, пристанула. Пристанула в своїй активности, роботі, в своїй жертвенності. І вона вичікує...

Та такий стан безділля, вичікування, непевности не може тревати довше. Бо українська справа саме тепер вимагає від нас рішучих чинів, якнайбільше праці. Бо коли уста українського народу замкнені, коли український нарід не може виявити свобідно своєї волі, коли він не може сказати дійсного слова в своїй власній справі, то саме це завдання спочиває тепер на українській іміґрації. Вона мусить голосити перед світом, що 45 міліонів українського народу не можуть оставатись на далі поневоленими, коли в світі має настати дійсний мир, коли справедливість має заняти місце насильства. Тому в нас не може бути місця на якийсь, навіть хвилевий застій. А зокрема наша жертвенність не повинна уставати. Бо цілі, на які та жертвенність має йти, можуть змінятись, але ніколи сама жертвенність.

Бо коли ми не зможемо якийсь час складати жертв, наприклад, на інвалідів, Рідну Школу, політичних вязнів, визвольну боротьбу в краю, на будову читалень, народніх домів, то це не значить, що ми маємо тепер заперестати зовсім збіркову акцію. Ми досі були навчені до того, що коли прийшов заклик складати жертви на згадані краєві цілі, то ми цей заклик виконували та проводили в життя. Тепер таких закликів нема. Та за те ми будемо мати тепер іншого роду заклики. Нам треба повести тепер в Америці відповідну інформаційну пропаґанду акцію. У тій цілі нам потрібно інформаційного бюра в Амеирці. Нам потрібно видань англійською мовою про положення нашого народу, про його змагання прямування. Ми маємо тепер в Америці найкращу нагоду здобути прихильність американської опінії до української справи. Бо відколи Сталін заключив пакт з Гітлером, американська публична опінія змінила зовсім своє відношення і наставлення до Москви. Бо до цього пакту американська опінія гляділа на Росію крізь московські окуляри, в які зручна большевицька пропаґанда потрапила була вставити облудні скла. Та тепер ці окуляри розбив на дрібні кусні пакт Сталіна з Гітлером. І світ може вже дивитись на совєтську Росію голими, своїми очима. А дивлячись на Росію властивими очима, світ побачив дійсне обличчя совєтської Росії і переконався, що ця Росія, яка представляла себе оборонцем демократії, не має нічого спільного з демократією, що вона не послугується ніякими демократичними засадами, а навпаки, там панує найбільш жорстока й деспотична диктатура. А коли світ відкрив дійсне обличчя червоної Москви, тоді він почав інакше глядіти на українську проблему. Від того часу починають появлятися в американській пресі статті про українську справу, статті писані прихильно, безсторонно й справедливо. Це зацікавлення українською справою нам треба піддержати, піддержати відповідними фактами, подаваними в брошурах та журналах англійською мовою. На таку працю й акцію треба багато грошей. Ці гроші мусимо зложити ми самі. Ці гроші повинна зложити українська іміґрація, яка мусить усвідомити собі, що жертва на таку акцію є таксамо важна, як важною була та жертва, яку ми складали впрост на Рідний Край. Бо жертва, зложена на пропаґанду української справи, це жертва зложена також на Рідний Край, а тільки з тою ріжницею, що в тім випадку ми складаємо жертву посереднім способом. Бо така інформаційна акція, яку ми тут повинні вести, має власне помагати визволенню Рідного Краю.

Жертвенність була в нас завжди тим чинником, що піддержувала нашу тісну сполуку з краєм, що лучила наші серця, наші бажання в одно спільне хотіння, хотіння волі для всього українського народу. Ця жертвенність додавала нам охоти й сили до праці. Вона держала живим наше зацікавлення українською справою. Тому нам треба й на далі жертвувати. Інакше наші почування притупіють. Інакше ми не будемо як слід відчувати терпінь українського народу.

Коли мова про жертвенність, то саме в тому напрямку Обеднання сповняє надзвичайно важну і корисну ролю, виконує неоцінену службу серед нашої іміґрації. Бо саме Обеднання виплекало і піддержує в нашій іміґрації вагу жертвенности. Воно своєю акцією заставляє до жертвенности навіть таких, що не посилають через Обеднання своїх жертв. Воно впровадило публичну контролю над збираними грішми. Воно, за приблизним обчисленням, заощадило централізацією збіркової акції понад $10,000 для нашої іміґрації, за тих 17 років існування. Те заощадження походить з пересилки грошей. Бо стільки більше булаб витрагила українська іміґрація на оплату пересилки тих $370,000, колиб кожна посилка була переслана окремо й поодиноко.

Тому, поминаючи всі інші важні завдання, які виконує Обеднання, вже сама збіркова акція вимагає існування такої інституції як Обеднання.

ПАНІ АЛІСА МАРБЕЛ,
відома грачка в ситківку, котру вибрано голосами спортсменів найбільшою атлеткою цього року.

ОСЯГ АРЕШТІВ?

Перед міським судом у Бронксі, Ню Йорк, станула в пятницю 65-літня Кейт Росел, арештована за жебранину в поїздах підземної залізниці. Реєстри поліції показали, що це був її шістьдесятий арешт.

„Я бачу, Кейт", — сказав суддя, „що це твій золотий ювилей. „Як це сталося, що ти ще живеш, а більшість суддів, що тебе давніше судили, вже померли?" Суддя натякував на факт, що з суддів, що її судили, 17 уже померли. Він додав: „Що ти пеш"?

„Десь колись трохи вина", відповіла Кейт. Суддя засудив її на 60 днів арешту.

-:- З ДНЯ -:-

ПРОМОВА ТОМАСА ДЮІЯ.

Недавно виголосив у Мінеаполісі свою першу виборчу промову молодий і енерґійний нюйорський окружний прокуратор Томас Дюі, що саме розпочав кампанію, щоб здобути для себе з боку Републиканської Партії номінацію на кандидата на президента Злучених Держав Америки.

У тій промові Дюі порушив одну дуже важну точку, з якої зробив собі основу для цеї першої промови, а також, дуже правдоподібно, для цілої своєї політичної плятформи. Цею точкою є вага суспільної енерґії, динаміки, без якої не годен здійснитись ніякий суспільно-політичний плян, хоч би який він був гарний і розумний.

МОРАЛЬНИЙ ЧИННИК.

Людський дух складається з двох основних частин: зо свідомости, знання, інтелекту і — з почувань, волі динаміки. Коли чоловік дуже розумний, має багато знання і знає, якими шляхами треба ступати, але не має енерґії на той шлях станути, він не зайде до цілі. З другого боку, коли він має внутрішню волю, охоту і динаміку, але не має належного знання, щоб вибрати доцільний шлях, він також нікуди не зайде. Успіхи й осяги людей це сполука знання й енерґії, почувань і інтелекту. Хто в суспільнім житті звертає увагу тільки на „мудрощі", на знання, а занедбує силу почувань, волі, динаміки, той не двигне суспільности до ніяких завдань, до ніякого поступу. І навпаки.

ДЕФІТИЗМ.

Дюі говорив, що в сучасній порі американська суспільність н а с т авлена дефітистично, себто так, що не хочеться їй до нічого пориватись, бо на споді душі вона думає, що всеодно, це на ніщо не здасться. Вона вважає себе переможеною, ще поки розпочала якусь боротьбу з лихом.

Американській суспільності, говорив він далі, потрібно віри в себе, в свою будучність. Та віра розбудить запал, охоту, енерґію. А додавши до тої енерґії розумні суспільно-політичні й економічні пляни, можна буде д в и г нути американську суспільність назустріч гарній долі. Цей дефітизм, говорив Дюі, викликує в першу чергу сам уряд, який чимраз більше втручається у приватне життя людей і установ, каже їм, що робити, а чого не робити, обмежує їх круг ділання та вбиває розмах, індивідуальну волю. Люди починають поволі думати, що якісь вищі сили керують ними. Шкода труду з тими силами змагатись. Вже краще сліпо здатись на їх волю. Це зародки дефітизму.

ОБІД У ФРАНЦУЗЬКІЙ АРМІЇ НА ФРОНТІ.

МЕРТВОТА.

Але є ще інший духовий стан, який зупиняє розгін і поступ людей. Цей стан можна назвати „статизмом", „мертвотою", що прямує всякий рух, усякий живий прояв, звести до спокою, до мертвоти. Цей статизм може проявлятися всюди: в орґанізації, політиці, економіці, мистецтві. Є такі письменники, що закохуються в тиші, спокої, мертвеччині. Вони в своїх т в о р а х неначеб хотіли спинити цілий світ у його русі, наче машиніст під кінець дня зупиняє якусь фабрику. Є малярі, що кохаються у мертові й уникають образів, які відбивають динаміку. Є такіж різьбарі, музики і т. п.

МЕРТВОТА В СУСПІЛЬНІМ ЖИТТІ.

Є того роду люди і серед суспільних установ, у п о л і т и ц і. Вони хочуть ріжні прояви суспільного руху „зафіксувати" в певні засади на папері. Зафіксувавши їх у певні інтелектуальні паперові засади, ті люди думають, що вже дану волеву суспільну функцію злапали, немов коня, за гриву і її спинили. На всяку засаду вони не дивляться, як на показника для наших динамічних змагань, лиш як на самоціль, як на божество, про яке не вільно дискутувати Слова мають для них стале, статичне значіння. Форму вони обожають. А на ріжні суспільні кличі дивляться, немов побожний чоловік на церковний образ. Критичний підхід до якихось утертих і усталених правд непокоїть їх, а далі — лютить. Бо усталена, втерта правда, нагадує їм мертвий, статичний предмет. Хто нарушує ту втерту правду, подібний у них до зухвальця, що на цвинтарі, серед могил, розводить танці.

НАШІ МЕРТВЕЦЬКІ ДУШІ.

Таких мертвецьких людей багато в нашій суспільності. Одні з них приняли собі за ідолів слова: „демократія", „свобода", „соціялізм", „поступ" і покланяються тим божищам, не вглядаючи (борони, Боже!) в суть справи; інші, хоч це виглядає парадоксально, вибрали собі за такі самі божища слова: „диктатура", „тоталізм", „авторитаризм" — і теж релігійно ідолопокланяються їм. Ні одні, ні другі не підійдуть до тих понять з динамічного боку, з боку вічного суспільного руху і вандрівки вперед. А той поступ і рух уперед уважає всі ті поняття часовими, змінливими; засобами, корисними в один час, а некорисними в іншій. Ці засоби мають бути слугами чоловіка; ніколи чоловік не повинен служити їм.

Мертві душі мріють про такий суспільний устрій, у якім панувалаб якась ідеальна засада; в якім не треба булоб змагатись; в якім можна булоб спокійно посеред шляху зупинятись, без страху, що хтось когось випередить; в якім панувалаб якась ідеальна „правда", розуміючи підсвідомо під отою „правою" сповнення всіх своїх особистих бажань і забаганок; одним словом, в якім не особистості, не сила людського духа правилаб іншими, лише якесь стале, абстрактне божество, назване „демократією", „соціялізмом", „тоталізмом", „комунізмом", чи чимсь іншим. Про зміст тих понять мертвецькі душі не хочуть дискутувати. Вони захоплюються формою і звуком слів.

Та деколи їм це набридає. Тоді вони все те, що передтим без розбору обожали, без розбору викидають на смітник.

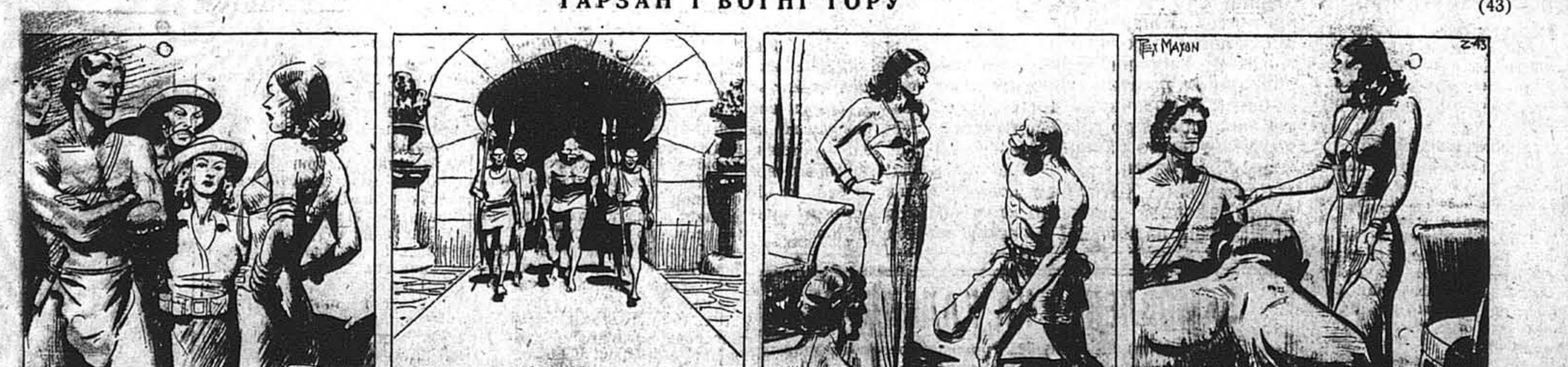
ПЛАВАЮЧА НЕБЕЗПЕКА

На одній баржі в Байоні, Ню Джерзі, що відірвалася від причалу, повстав вогонь. Здана на сили вітру й хвиль, баржа могла заплисти до збірників нафти, що стоять на побережжі Ню Джерзі. Пожарний уряд міста вислав пожарний човен, котрий уперед заволік баржу далеко від збірників нафти й там доперва почав гасити на ній вогонь.

АРЕШТУЮТЬ СТРАЙКОВІ ПІКЕТИ

На домагання власника ресторану „Брес Рейл" у Ню Йорку арештовано чотири пікетниці, що походжали на хіднику під рестораном з таблицями, а при тому викрикували про страйк до прохожих. Власник ресторану в своїм домаганні арешту заявив, що вони подають публиці неправду, а при тому поводяться бурливо.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ (43)

„А тепер ви довідаєтесь про свою долю", повторила ще раз королева Агті і злюща усмішка викривила її гарні губи. Усі вязні, крім Тарзана, напружено чекали, що далі скаже Агті. Вони таки були залякані. Зате Тарзан був цілком спокійний і навіть недбалий. Він заложив на вхрест руки і ждав, що вона скаже.

Та саме тоді, коли Агті хотіла продовжати свій присуд, на подвірю роздався голос дзвона, а далі роскрились двері і в них появилась постава величезного дикуна, з дрючком у руках. За дикуном ішли кілька вояків, подібних до нього. Тарзан пізнав дикуна. Це був один із того гурта, що вони його побачили перший раз.

Одного з них Тарзан заколов ножем на смерть. Інших постріляли. Дикун підійшов до королевої Агті і, приклякнувши на одно коліно, почав їй розказувати щось, вказуючи час до часу рукою на Тарзана. Королева Агті заговорила до Тарзана: „Він каже, що ти вбив одного його вояка на пограниччі нашого королівства".

„Так, я вбив одного, бо він напав на мене. Ми вбили крім нього кількох, що нападали на нас". „Я це знаю", відповіла люта королева. „Відповідно до нашого закону", почала вона далі, „цей ватажок має право пімстити втрату своїх вояків". А по хвилині дивної мовчанки вона додала: „Я хотіла тебе врятувати, але він убє тебе".